

TURIZMNING IQTISODIYOTGA TA'SIRI

Nararova Nargiza Sohob qizi

Buxoro muhandislik va texnologiyalar instituti menejment
(tarmoqlar va sohalar bo'yicha) yo'nalishi 1-bosqich magistranti.

@nargiza121098 nazarova@gmail.com

ANNOTATSIYA

Turizm sohasining mamlakat iqtisodiyotiga ta'sirlari ochib berilgan. Doimiy turar aholining o'zga yurt vakillarini qanday kutib olishlari bu kabi sohadan olinadigan foydalar ochiqdangan. Turistlarni qanday jalb qilish haqida ko'rsatmalar berilgan.

Kalit so'zlar: Iqtisodiyot, turizm, milliy daromad, bandlik, maqsadli turizm, import, eksport, valyuta.

АННОТАЦИЯ

Выявлено влияние индустрии туризма на экономику страны. Как постоянные жители встречают представителей других стран, раскрываются преимущества такого поля. Даны инструкции, как привлечь туристов.

Ключевые слова: экономика, туризм, национальный доход, занятость, дестинативный туризм, импорт, экспорт, валюта.

ANNOTATION

The influence of the tourism industry on the country's economy is revealed. As permanent residents meet representatives of other countries, the advantages of such a field are revealed. Instructions are given on how to attract tourists.

Key words: economics, tourism, national income, employment, destination tourism, import, export, currency.

Turizm sohalar rivojlanishning bosh gultoji bolib, hozirgi kunda sayohat qilish insoniyat maqsadlarining birini tashkil qilib kelmoqda. Jahonda ommaviy turizmning rivojlanishi turizm industriyasi va xo'jaliklarning bir-biriga bogliq tarmoqlarini, din va madaniyatni, ta'lim tizimini shunday qizg'in ravishda rivojlanishini keltirib chiqardi. Ana shu shart-sharoitlardan kelib chiqib, aytish mumkinki, turizm industriyasi bu mehmonxonalar va joylashtirishning boshqa vositalari, tashish xizmatlari, umumiy ovqatlanish obyektlari, ko'ngil ochish joylari va vositalari, bilim orttirish, davolash, sog'lomlashtirish, sportga doir, diniy-marosimchilik, ishbilarmonlikka va boshqa maqsadlarga molik vositalar, turizm operatorlari va turizm agentliklarini amalga

oshiruvchi, shuningdek, turistik-ekskursiya va gid-tarjimonlik xizmatlarini taklif qiluvchi tashkilotlar majmuyidir. Turizm har doim ham faqatgina sayohat qilishdan iborat bo'lmaydi. Masalan maqsadli turizmlar ham tashkil etiladi. Xo'sh ! nima maqsadlarda turizm uyushtirish mumkin;

- Sarguzash turizmlar ;
- Agroturizm;
- Madaniy turizm;
- Ekoturizm;
- Tibbiy turizm;
- Diniy turizm;
- Spotr turizmi;

Bu kabi turizm turlarining mamlakat iqtisodiyotiga qanchalik foydasi borligini ko'rib chiqaylik;

Turizm milliy daromadga, to'lov balansiga, bandlikka, import va eksportga turli ta'sir ko'rsatadi. Import va eksport uchun valyutaga bo'lgan ehtiyojga, ish o'rinlari bilan ta'minlash orqali bandlikka, daromad keltirish orqali esa iqtisodiyotga hissa qo'shadi. Turizm faoliyati natijasida olingan valyuta mamlakat iqtisodiyotining o'sishiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Turistik salohiyatga ega mamlakatlar iqtisodiy rivojlanish uchun ariza topshiradigan muhim tarmoqdir. Shu sababdan turistik salohiyatga ega davlatlar bu imkoniyatdan foydalanib, turli siyosatlar bilan uni jonlantirishi kerak . Turizmni rivojlantirish uchun zarur choralarni ko'rish va qo'llashda tashqi omillar ham samarali bo'lishi mumkin. Turli epidemiyalar, urushlar, terror xurujlari, iqtisodiy inqirozlar kabi omillar turizmga barqarorlik nuqtai nazaridan salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Sayohat oldidan sayyohlar o'zlari boradigan mamlakatning turistik diqqatga sazovor hududlari, tabiiy va tarixiy go'zalliklarini ko'zdan kechiradi, shuningdek, ushbu elementlarni o'rganib chiqadi va bir fikrga ega bo'ladi. Ushbu hisob-kitoblar nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy, madaniy va siyosiy ta'sirlari tufayli ham zarurdir. Muvaffaqiyatga erishish uchun samarali ilmiy-tadqiqot tizimini ishlab chiqish va rivojlangan mamlakatlarda mavjud turizm faoliyati va siyosatini kuzatish foydalidir.

Turizmning mamlakat iqtisodiyotiga qo'shgan hissasi, o'sha mamlakat yoki mintaqaga turistlarning kelishi natijasida o'sha o'lkaning umumiy daromadi va farovonligining oshishiga qarab tushuniladi. Daromad va farovonlik darajasining oshishi bilan hududlar o'rtasidagi rivojlanishning nomutanosibligi kamayishi mumkin.

O'tmishdan hozirgi kungacha turizm rivojlanish va o'sishning eng muhim vositalaridan biri bo'lib kelgan. Mintaqaviy daromad tafovutlarini va daromad taqsimotidagi joylarga bog'liq farqlarni kamaytirishda muhim rol o'ynaydi.

Turizm sanoati xizmat ko'rsatish sohasidir. Shuning uchun u iqtisodiyotlarda ishlab chiqarish va bandlikni oshirish xususiyatiga ega. Turizm mamlakatga valyuta oqimini ta'minlash orqali to'lov balansi taqchilligini yopishga yordam beradi. Turizm savdo, sog'liqni saqlash, bank, oziq-ovqat va ichimliklar, transport, turar joy va qurilish kabi sohalar bilan bog'liq bo'lganligi sababli, bu sektorlarga ta'sir qiladi. Ushbu sektorlar turizm uchun zarur bo'lgan materiallarni ta'minlaydi. Turizmning asosi bo'lgan transport tufayli mamlakatda transportni ta'minlovchi kompaniyalar yuqori daromad keltirishi mumkin. Turizmning rivojlanishi va turizmga bo'lgan talabning ortishi ishchi kuchiga bo'lgan ehtiyojning ortishiga sabab bo'lmoqda. Shu nuqtai nazardan, turizmning bandlikka ta'siri ushbu rivojlanishga bog'liq. Bu mehnatni ko'p talab qiladigan soha bo'lganligi sababli, turizm xarajatlari bevosita va bilvosita bandlik imkoniyatlarini yaratadi.

Turizmning mahalliy aholiga ham ta'siri ayrichadir, misol uchun o'lkadagi muqobil aholi ayni davrda ish bilan ta'minlanadi, turli millat elat vaxalq vakillari bilan muloqotda bo'ladilar va ularning turli an'ana qadriyatlari bilan tanish bo'ladilar, doimiy daromat olib turish imoniga ega bo'lidilar, mahalliy aholi imkon qadar o'zlarining milliyliklarini namoyish qilish maqsadida ularni saqlab qolish unutilganlarini yodga olishga erishadilar, turli xalqlardagi mehmon kutish an'analari o'rganadilar o'z milliy mehmondorchiliklarini namoyish qiladilar. Bu kabi imkoniyatlar orqasidan mahalliy aholining dunyoqarashi, madaniy saviyasi o'sib rivojlanib boraveradi.

Birgina turizm sohasining ortida bu qadar imkoniyatlar mavjud, bu ayniqsa rivojlanayotgan davlatlar uchun juda foydali hisoblandi. Shunday ekan turizmga e'tibor berish sayyohlar uchun qulay sharoitlar yarata olish bu o'z-o'ziga qilingan e'tibor desak mubolag'a bo'lmaydi.

Jahonda ommaviy turizmning rivojlanishi turizm industriyasi va xo'jaliklarning bir-biriga bogliq tarmoqlarini, din va madaniyatni, ta'lim tizimini shunday qizg'in ravishda rivojlanishini keltirib chiqardi. Ana shu shart-sharoitlardan kelib chiqib, aytish mumkinki, turizm industriyasi bu mehmonxonalar va joylashtirishning boshqa vositalari, tashish xizmatlari, umumiy ovqatlanish obyektlari, ko'ngil ochish joylari va vositalari, bilim orttirish, davolash, sog'lomlashtirish, sportga doir, diniy-marosimchilik, ishbilarmonlikka va boshqa maqsadlarga molik vositalar, turizm operatorlari va turizm agentliklari amalga oshiruvchi, shuningdek, turistik-ekskursiya va gid-tarjimonlik xizmatlarini taklif qiluvchi tashkilotlar majmuyidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Tuxliyev.I.S, Xayitboyev.R, Safarov.B.SH, Tursunova.G.R, Turizm asoslari darslik.-T.: “Fan va texnologiya” nashriyoti, 2014.
2. Tuxliyev.I.S. va boshqalar. O‘zbekistonda turizm xizmat bozorini rivojlantirishning ijtimoiy iqtisodiy muommolari. Monografiya.-T.: “Iqtisodiyot”, 2012.
3. Mirzayev Murotjon Ahmadjonovich, Aliyeva Mahbuba To‘ychiyevna “Turizm asoslari” O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti. T.:2011.
4. Qudratov.G‘.H. Tuxliyex.I.S. Turizm iqtisodiyoti. O‘quv qo‘llanma._ S.: SamISI,2007.
5. Mamatqulov.X.M. Mehmonxona va turistik komplekslarda xizmat tashkil etish. O‘quv qo‘llanma -S.: SamISI,2012.
6. Adilova.Z.D, Sodiqov.T. Xalqaro turizm biznesi. O‘quv qo‘llanma.-T.: TDIU, 2010.